

Medemblik en de industrialisatie na WO II (5)

Deze aflevering staat in het teken van de kunststofverwerkende industrie in Medemblik. Kunststoffen zijn afkomstig van de petrochemische industrie met aardolie als basis. Een bekende kunststof is polyethyleen dat als basis dient voor zogeheten thermoplasten waarvan bijvoorbeeld plastic zakken worden gemaakt. Thermoplasten smelten bij verhitting. Heel anders zijn polyester en polystyreen waarvan thermoharders worden gemaakt. Deze smelten niet bij verhitting, maar verbranden bij oververhitting. Wanneer thermoharders worden gecombineerd met vezels spreekt men van composieten, waarmee heel stevige producten kunnen worden vervaardigd.

Inleiding

De toepassing van kunststoffen heeft wereldwijd na de oorlog een enorme vlucht genomen. Het is dus niet toevallig, dat de ontwikkeling van Medemblik tot 'industriestadje' in belangrijke mate bepaald is door de verwerking van de nieuwe kunststoffen. Zo zijn we in Jaaruitgave 24 Stadtman tegengekomen dat plastic mappen vervaardigde. Ook kwamen we daar de composiet boten van Contest tegen, maar dat heeft meer te maken met de opkomst als centrum van de zeilsport. In Jaaruitgave 26 is aandacht besteed aan Pall Medistad, toonaangevend producent en ontwikkelaar van hightech medische en biotechnische kunststoffen.

Verder aan Bomoplast dat speciale plastic mapjes vervaardigde. En aan Fish Flow Innovations dat KD Polyesterbouw (zie hieronder) heeft ingelijfd, voor onder meer het vervaardigen van vijzels en turbines. Uit het hierna volgende blijkt het enorme belang die de kunststofverwerking voor Medemblik heeft gehad en breed gezien nog heeft.

N.V. Plastic Packing

In het voorjaar van 1962 is het college van B&W in vérgevorderde onderhandeling met Plastic Packing te Haarlem. Het gaat om een proefvestiging op het nieuwe industrieterrein. Het bedrijf ziet geen uitbreidingsmogelijkheden voor haar vestiging in IJmuiden. De gemeente wil 'met overtuiging' de komst van Plastic Packing bevorderen door de bouw van een stenen industriehal voor rond f 48.000,-.

Tijdens de vergadering op 4 juni 1962 blijkt dat de hal zal worden verhuurd met recht van koop en optie tot uitbreiding op dit terrein. Er zal plastic verpakkingsmateriaal in brede zin worden geproduceerd.

De bouw van de hal is onderhands opgedragen aan aannemingsbedrijf J. Bot uit Medemblik. Vanaf september 1963 is Plastic Packing in Medemblik op Randweg 1 werkzaam. Op 20 oktober 1964 wordt de gemeente gevraagd om nog zo'n hal te bouwen, ter verdere uitbreiding van de vestiging Medemblik.

Het bedrijf wil via B&W een premie-aanvraag indienen bij het ministerie van Economische Zaken. Het voorstel van B&W aan de raad is gedateerd op 24 maart 1965 en aangenomen in de vergadering van 31 maart. Het betreft onder meer de beschikbaarstelling van een krediet van f 58.000,- voor de uitbreiding van de gemeentelijke industriehal. De bouw is onderhands gegund aan Koorn's Bouwbedrijf. Bij de huurprijs is rekening gehouden met een opslag van 1% op de rente die de gemeente zelf moet betalen. Uit een voorstel van B&W van 12 oktober 1967 aan de Raad blijkt, dat Plastic Packing verder wil uitbreiden en wel op een perceel dat al is gekocht. Om die reden koopt het de twee gehuurde hallen van de gemeente voor f 103.600,-.

Wim Poot is geboren en getogen in Zandvoort. Hij is geïnteresseerd in de horeca en volgt de Hogere Hotelschool. Daarna heeft hij gewerkt bij grote hotels in Amsterdam (Parkhotel, Hilton) en op de grote vaart bij de Holland Amerika Lijn. Aan dat varen kwam een eind toen Wim ging trouwen met Mieke Jansen. Nu was Mieke's vader mede-eigenaar van Plastic Packing en van het cellulose importbedrijf Tamboer&Co. Jansen voerde het beheer over de fabriek; Tamboer bestierde de handel.

Het was de bedoeling dat Wim in de nieuwe vestiging te Medemblik ging werken. Eerst heeft hij nog twee jaar in IJmuiden meegedraaid om het vak te leren; daar werkten 70 mensen. Toen naar Medemblik. Logies en ontbijt konden geregeld worden bij de familie Goedhart in de Nieuwstraat. Warm eten deed hij bij Harryvon. De reis van Zandvoort naar Medemblik had wel wat om het lijf. Zondagavond stapte hij om 20.30 op de trein en om 00.30 stopte de bus op de Nieuwstraat: 4 uur voor 70 kilometer! En maandagochtend om 5 uur moesten dan de machines opgestart worden voor de ochtendploeg van 6 uur. Er werd in 3-ploegendienst 24 uur gedraaid, maar niet in het weekend.

De fabriek in Medemblik draaide aanvankelijk hetzelfde soort plastic zakken als in IJmuiden, bestemd voor de verpakking van sla. Vanuit IJmuiden vond de expeditie plaats en daarom reed er iedere dag een vrachtwagen van Medemblik naar IJmuiden.

Afb. 1: Plastic Packing in aanbouw aan de Randweg (1970).

Het eerste personeelslid was ook een vrachtwagenchauffeur: Jetse de Boer, die naderhand werd opgevolgd door zijn zoon Tamse (omgekomen bij een verkeersongeluk).

Belangrijkste afnemer was Van der Windt Verpakking in Honselersdijk, dat nog steeds bestaat. Er werden wel 1 miljoen slazakken per jaar geproduceerd. Later kwamen daar nog andere zakken bij; heel veel voor de verpakking van diepvrieskippen. De productie werd hierdoor enorm uitgebreid en de fabriek verhuisde van Randweg 1 (het pand waarin tot voor kort garage Botman was gevestigd) naar Nijverheidsweg 1 (waarin nu Pall is gevestigd). Er kwamen enorme machines uit Italië van wel zes meter hoog. Per week werd 100 ton aan materiaal verwerkt! De afzet vond voor circa 80% plaats binnen Nederland; de rest ging naar België of Duitsland. Plastic Packing was in die tijd waarschijnlijk de grootste in zijn soort in Nederland.

In de toptijd werkten er 135 mensen in ploegendienst. Wim Poot deelde de leiding van de fabriek met Puck Sluijters, met wie hij enorm goed kon opschieten. Ook Puck kwam over uit IJmuiden omdat hij in Medemblik harder nodig was. Wim weet, geholpen door Mieke, nog een aantal namen van werknemers uit zijn geheugen op te diepen: Cor en Nico Winnubst, Bertus Veenstra, Henk Tiben, Henk Winkel, Marry Brakeboer, Piet Kool, Jaap Klaver, Louk Manshande, Jac Vriend, Theo Cornelisse....

Er was trouwens veel verloop, voor f 5,- per week stapte men over naar een andere werkgever. Nog vermeldenswaard is dat in 1985 een overeenkomst werd aangegaan met Sociaal Werkbedrijf DSW voor het verrichten van werkzaamheden aan 13 plasticzakkenmachines over de periode 1 april 1985 tot 1 april 1986.

Wim vertelt hierover dat er ook een onderhouds- en een voorman van Plastic Packing bij gezet werden.

Vanaf 1993 vonden grote veranderingen plaats. Er vond een wisseling van de wacht plaats in de directie en er werd geld onttrokken aan het bedrijf. Uiteindelijk werd Plastic Packing verkocht aan Van der Windt dat het bedrijf sloot en de machines overhevelde naar Grootegast in de provincie Groningen. Wim is, na een kort uitstapje in Enkhuizen, ook overgestapt naar Van der Windt en heeft in de fabriek te Grootegast de drukkerij-afdeling opgezet.

Hij heeft circa 14 jaar dagelijks de rit over de Afsluitdijk gemaakt, waarvan de laatste 4 jaar op Harlingen. Het voelt voor hem achteraf toch een beetje wrang dat het naar zijn idee ook anders had kunnen lopen met de fabriek in Medemblik en dat de machines daar best hadden kunnen blijven draaien. Om het verhaal af te maken heb ik nog even geneusd op de website van Van der Windt. Het bedrijf noemt zich 'een toonaangevende internationale speler in de wereld van verpakkingen en disposables: 'Wij leveren ruim 15.000 artikelen voor onder meer de AGF, sierteelt, food en non-food industrie, groothandel, foodservice, schoonmaak en zorg'. Het bedrijf heeft in Nederland alleen nog vestigingen in Honselersdijk, Rijnsburg, Aalsmeer en Naaldwijk. Daarnaast in België, Verenigd Koninkrijk en Ierland.

Polyform Plastics/Resicon

Theo en Koos Deen werkten in de jaren '50 bij Plasticall in Hoorn, wordt mij verteld door Theo's zoon Jos. Theo en Koos besluiten op een gegeven moment om voor zichzelf te beginnen in hun woonplaats Hoogkarspel. Zij maakten daklichtkoepels voor de bouwmarkt. Hun werkplek is echter al gauw te klein en ze besluiten om te verkassen naar de opkomende industriekern Medemblik.

Kennelijk waren ze op de hoogte van de faciliteiten die daar geboden werden, want we zien de twee broers terug in de documenten die zijn opgeslagen in het Westfries Archief.

Daarin staat te lezen dat ingaande 1 juni 1963 een gedeelte van de houten industriehal aan de Graaf Florislaan 59 (later zat zwemschool Rozelaar hierin), is verhuurd aan de Gebr. Deen, handelend onder de naam Polyform Plastics. Het bedrijf is in 1961 begonnen in Hoogkarspel en komt naar Medemblik omdat het daar de benodigde grotere ruimte kan vinden. Het produceert dakopstanden voor lichtkoepels, carrosserie-onderdelen voor vrachtwagens en caravans en kabelgoten. Hoewel nog klein (twee firmanten en drie medewerkers) en jong, gaf de Economisch Technologische Dienst (ETD) van Noord-Holland een positief advies af. Met name vindt het ETD belangrijk dat de, vanwege de sterke groei van de omzet, sterk gestegen kapitaalbehoefte grotendeels zonder vreemd geld kan worden gefinancierd.

Onder voorbehoud wegens het korte bestaan, wordt de verwachting van een goede toekomst met verdere expansiemogelijkheden uitgesproken.

Afb. 2: Fabriekshal Burgemeester Schoutsenstraat.

Polyform wil vervolgens een eigen gebouw opzetten op het gemeentelijk industrieterrein, aan Zeldenrust tussen de Zandwegsloot en het aan Plastic Packing in optie gegeven terrein. B&W stellen voor het terrein te verkopen dan wel in optie te geven. Het bedrijf wil van de dan nog bestaande investeringsregelingen van het ministerie van EZ gebruik maken. De raad gaat akkoord op 28 april 1964. Op 23 september stellen B&W voor om de overeenkomst met Polyform Plastics te herzien en er een erfpachtconstructie van te maken. Polyform gaf in de briefwisseling met EZ aan dat het zelf onderdelen voor de bouw van de industriehal gaat maken, met name gewapende polyester panelen voor de wanden. Dit zou dan meteen een nieuw product voor de markt zijn.

Inmiddels was het personeelsbestand gegroeid naar 10 personen. Men maakte zelf mallen, waarin dan kunststof werd geperst.

De prijsreductieregeling [zegt mij niets] van EZ wordt van toepassing verklaard en aan Zeldenrust wordt de nieuwe hal neergezet.

In de periode 1967-'68 treedt verwijdering op tussen de broers en Koos vertrekt naar Emmeloord, waar hij begint met Deen Polyester. Jos vertelt daarover dat het een vrij groot bedrijf werd waar ca. 100 mensen werkten en dat in 2009 failliet ging.

(Terzijde: er zou daarna een doorstart te hebben plaatsgevonden en er is nog een website in de lucht, maar de telefoon wordt niet opgenomen).

Theo gaat door met hetzelfde productenpakket, maar hij besluit op een later tijdstip om de naam te veranderen in Resicon (Res van resin-hars en con van constructies). Het was gebleken dat de naam Polyform vaak werd verward met een bedrijf dat Polynorm heette. De afzet groeit, ook in Medemblik, verder en uitbreiding van de productiecapaciteit is gewenst. Uit de notulen van de gemeenteraad blijkt dat op 26 september 1974 de raad akkoord gaat met het voorstel om de industriegrond die in 1964 in erfpacht is gegeven aan Resicon te verkopen. De prijsreductieregeling blijkt te kunnen worden toegepast. Bij de locatie wordt gesproken over zowel Nijverheidsweg als Zeldenrust.

Jos vertelt dat er inderdaad, naast de fabriek aan de Zeldenrust, een nieuwe fabriek aan de Nijverheidsweg is neergezet en wel op de plek waar nu (2018) Praktisch Projectmeubel en KlusWijs zijn gevestigd. Er werkten in totaal wel 80 tot 100 mensen bij Resicon. Circa de helft van de productie werd in het buitenland afgezet. Hijzelf is er in 1976 gaan werken. Andere namen zijn: Theo Siepe, Willem Boscher, Hermsen, Sjaak Hooiveld, Dirk Steketee, Ad Heddes, Andries van Wijk.

Een bijzonder punt dat we hier moeten belichten is het aantrekken van gastarbeiders. De industrie in Medemblik groeide zodanig snel dat Nederlandse arbeiders nauwelijks meer te krijgen waren. De fabrieken concurreerden stevig met elkaar om aan arbeidskracht te komen. Theo Deen is hierop begonnen met in eerste instantie Joegoslaven naar Medemblik te halen. Hij had woonruimte voor hen beschikbaar in Andijk. Midden jaren '70 kwamen daar vooral Turken bij. Zodoende is de grote Turkse gemeenschap in Medemblik ontstaan. Dat Theo Deen gedwongen was om gastarbeiders aan te trekken zal ook te maken hebben gehad met de stank die soms vrij kwam in het productieproces. Ook de mensen die in Plan West woonden hadden hier last van, is mij verteld door Paul Kühr.

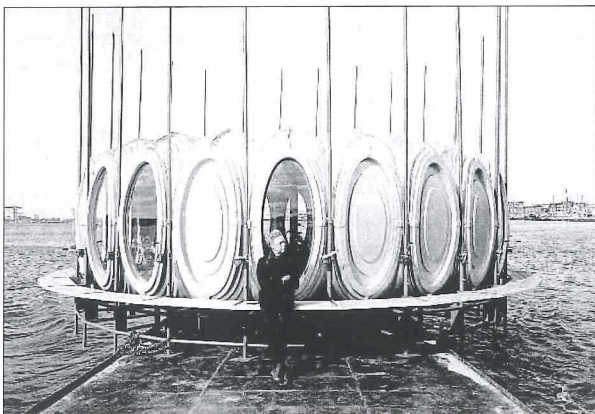
Bij Resicon blijken ook enkele bijzondere producten te zijn vervaardigd. Jos was het vergeten, maar in het 'Bericht aan de leden van de Vereniging Hendrick de Keyser' van augustus 2018 wordt melding gemaakt van een aanwinst geheten 'De Shelter'. Het blijkt te gaan om een experimenteel prototype voor industrieel te vervaardigen woningen.

Afb.3: Opening in 1974 van de nieuwe Resiconfabriek.

De woningen moesten schaalbaar en verplaatsbaar zijn, vrij indeelbaar, op te stellen in groepen en koppelbaar, geschikt om te bouwen op land en in water.

Binnenhuisarchitect en industrieel vormgever Kor Aldershoff ontwierp het proefmodel dat kon drijven. De metalen draagconstructie werd gemaakt door de Nederlandse Scheepsbouw Maatschappij en de polyester bovenbouw, met binnen- en buitenschil en plexiglas ruiten, door Resicon uit Medemblik! Toen ik Jos dit liet lezen herinnerde hij zich dit weer: 'Ik kan me nog herinneren dat ik als 10-jarige meeding naar de beurs en daar stond dat prototype. Vond ik toen heel fascinerend'.

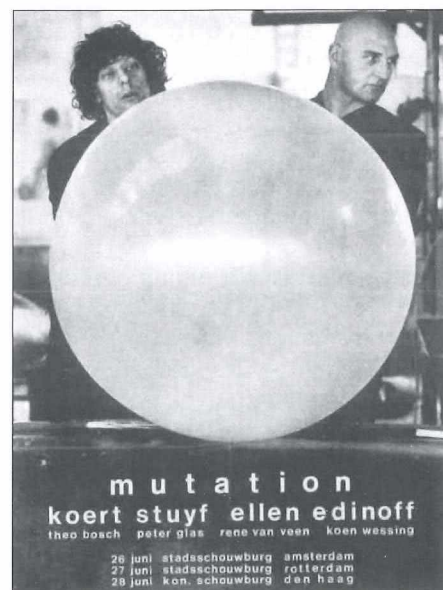
Afb.4: Experimentele woning De Shelter (1970).

Jos herinnert zich nu ook een ander project, voor het Scapino ballet. Daar heeft Resicon bollen voor gemaakt, waarin de dansers kropen en rolden over het toneel. Uit de NRC van 27 april 2012:

'Vraag een liefhebber naar het werk van Koert Stuyf, en ze worden steevast genoemd: de eieren. Eind jaren zestig trachtten drie reusachtige eieren zich, tergend langzaam, op een bolvormige verhoging van het toneel te rollen.'

Hun mysterieuze 'dans' kwam uit het binnenste van de polyester bollen, waar Stuyf, zijn vrouw Ellen Edinoff en een danser van Het Nationale Ballet hun behuizing lieten voortbewegen. Het invloedrijke Mutation, in 1969 gecreëerd voor Het Nationale Ballet, ontketende een theaterrel. Tijdens de voorstelling liepen de meningsverschillen onder het publiek hoog op en werd er gefloten, geschreeuwd en met fruit gegooid. De dansers moesten beschermd worden tegen toeschouwers die het toneel opklommen om de witte bollen een zetje te geven. Omdat zij vonden dat er gedanst moest worden. De term 'anti-dans' raakte in zwang en voor velen was Stuyf even geniaal als grootheden als Merce Cunningham of de jonge Robert Wilson.'

Op bijgaande foto zien we aan de ene kant van het ei Theo Deen en aan de andere kant Koert Stuyf van het Scapino ballet.

Afb.5: Koert Stuyf (links) en Theo Deen met een bol voor het Scapino ballet (1969).

Na de opgang vanaf begin jaren '60 begint de neergang in de jaren '80. De bouw lag op z'n gat, aldus Jos Deen, en dus ook de polyestermarkt voor de bouw waarin Resicon was gespecialiseerd. Theo Deen besluit hierop om de locatie Nijverheidsweg te verkopen aan Swan. Hij trekt zich terug op de locatie Zeldenrust. Begin jaren '80 wordt het voorste deel van Zeldenrust verkocht (daar zit nu de bowlingbaan) en werkt nog 10 man in de polyester. Theo bemoeit zich hier niet meer intensief mee. Hij is inmiddels ook franchisenemer van Portas (renovatie van deuren door het aanbrengen van een mantel van kunststof) en van Plameco (spanplafonds). Theo stopt er uiteindelijk mee en een andere zoon, Timo, gaat verder. Vervolgens stopt Timo ook en wordt het bedrijf overgenomen door Bouwspecialiteiten Schagen. Theo Deen is in 1999 overleden na een verkeersongeluk.

Swan kunststoffen

Adrie van der Slot, jarenlang productie leider bij Swan kunststoffen, raakt via Egbert Mulder verzeild bij dat bedrijf in Medemblik. Beiden werkten aanvankelijk bij Luxor Plastics in Amsterdam totdat van de ene op de andere dag de deur dicht ging bij Luxor. Adrie ging bij PCM in Ede werken, terwijl Egbert een bedrijf begon in Wieringerwerf dat matrijzen maakt voor Ypma bv te Zwanenburg, een productie- en handelsbedrijf in plastic bloempotten. Toen zich een grote klant aandiende verhuisde Egbert met zijn bedrijf naar Medemblik, naar Nijverheidsweg 4, waar nu Autoschadebedrijf KWB is gevestigd.

Egbert haalde Adrie naar Medemblik als productie-leider, toen zijn zwager invalide raakte. Helaas ging het bedrijf failliet toen de grote klant afhaakte. Vervolgens heeft Ypma er geld in gestoken en ging Medemblik naast matrijzen (de mallen waarin de bloempotten werden gegoten) ook de bloempotten produceren en wel onder de naam Swan. In Zwanenburg bleef de handelsorganisatie achter. De productie breidde voortdurend uit en elk jaar kwam er een machine plus loods bij. Totdat het er te klein werd en in 1985-'86 de bedrijfshal van Resicon werd gekocht, op Nijverheidsweg 6 waar nu Klus-Wijs zit. Na enige tijd werd de productie van matrijzen afgestoten aan Portugal.

Vanwege de groei van de productie werd eerst overgestapt op 2-ploegendienst, later zelfs op 3-ploegendienst. Er werd dus 24 uur per dag geproduceerd en soms ook in het weekend. Op het hoogtepunt werkten er 30 à 35 mensen vast en ca. 70 in deeltijd. Zeker in de begintijd was het er heel gezellig. Er werkten veel Medemblikkers. Adrie noemt de Wittebollen, familie Ottens, René Walderam.....

Adrie was er productie leider en had daarbij wel enkele ploegenchefs onder zich. Hij regelde ook de uitbesteding van productie: intern draaiden 16 machines, extern ging het om 23 machines. Egbert was inmiddels vervangen door algemeen directeur Len Kneppers, die tot dan toe alleen de handelsorganisatie bestierde. André Marcus, schoonzoon van Henk Ypma, werd bedrijfsleider in Medemblik samen met Jan Klomp.

'Doorslaggevend was ondernemingsvriendelijke klimaat' Ypma BV bouwt een volledig nieuwe fabriek in Medemblik

(Van een medewerker)

MEDEMBLIK — De Medemblikker vestiging van Ypma bv uit Zwanenburg wordt medio volgend jaar flink uitgebreid. Op een 22 duizend vierkante meter groot braakliggend terrein achter de huidige vestiging van deze fabrikant en handelsonderneming van bloemisterij-artikelen komt een compleet nieuwe fabriek. De komende jaren moet deze meer dan twee maal zo groot worden als het tegenwoordige bedrijfspand aan de Nijverheidsweg. Ook de personeelssterkte gaat dan omhoog. Van negentig nu naar zo'n 180 mannen en vrouwen over niet al te lange tijd.

In Medemblik is de productiesector van het miljoenenbedrijf gevestigd. Elke seconde komt daar een nieuw product van de transportlijn.

Dagelijks rijden vanuit de Nijverheidsweg vijf grote vrachtwagens van het eigen bedrijf vanuit de fabrieksveste naar Zwanenburg. Ypma bv verkoopt zijn producten in meer dan vijftig landen overal ter wereld.

Daaronder alle landen in Europa, op Spanje en Portugal na waar nog invoerbeperkingen voor kunststof zijn ingesteld.

Ypma bv, een bedrijf voor bloemisterijartikelen, gaat in Medemblik het productiebedrijf met 22.000 vierkante meter uitbreiden. Directeur Len Kneppers: „Het aantal personeelsleden zal zeker verdubbeld worden.“

(Foto Marcel Rob)

Afb. 6: Ypma bloempottenfabriek bouwt nieuwe fabriek in Medemblik (ca. 1986).

Maar...toen kregen de gebroeders Ypma ruzie en besloten zo rond 1992-93 hun bedrijf te verkopen. André Marcus en Jan Klomp wilden de zaak overnemen, echter de ene broer Ypma gunde het niet de schoonzoon van de andere broer en toen werd het verkocht aan Deelens Productie Bedrijven.

Daarna is het bergaf gegaan. Een zeer grote Japanse klant werd verspeeld door 'onhandig' optreden van de directeur. In 1999 viel het doek, toen de poging mislukte om zelf, met een nieuw aangekochte machine, talkgevulde bloempotten te gaan maken. In het Leidsch Dagblad van 7 januari 2000 wordt gemeld dat Ypma International failliet is en overgenomen wordt door de Unic-Groep uit Nieuwkoop, bekend van de rode postbussen van de PTT. Volgens een verkoopdirecteur van Unic was in Medemblik te weinig geïnvesteerd in automatisering en was het de vraag of de fabriek in Medemblik zou blijven bestaan....niet dus.

Adrie heeft deze ontwikkeling niet afgewacht. De eerder genoemde Jan Klomp was inmiddels directeur van WISA, een producent van sanitaire producten op basis van kunststof. Adrie is toen via Jan in 1996 bij dit bedrijf in Arnhem gaan werken. Hij woonde doordeweeks in een caravan. Toen zijn vrouw, Joke Roozendaal, ziek werd is hij bij Unic in Nieuwkoop gaan werken. Hij kon dan iedere dag op en neer.

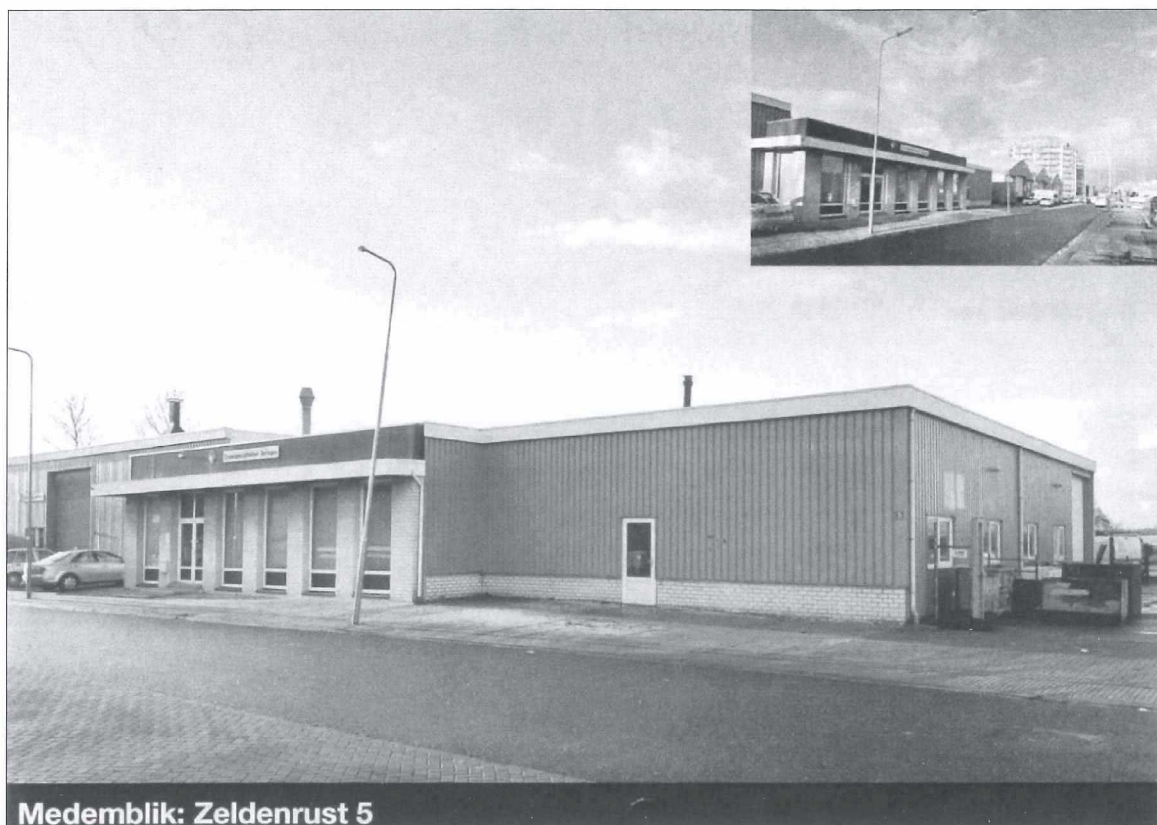
Bij Unic werkte iemand aan wie Adrie destijds een deel van productie had uitbesteed.

Eerst werkte hij als productie leider op het gebied van bloempotten, emmers en postbakken. Totdat die productie werd verplaatst naar Polen. Daarna is Adrie daar nog enkele jaren productiebegeleider koelboxen geweest. Dat was tot 2009 en toen ging ook Unic failliet met achterlating van een flinke portie niet uitbetaald salaris. Inmiddels had Adrie de AOW-leeftijd bereikt en daarmee kwam ook een einde aan zijn zwerftocht door de kunststofverwerkende industrie van Nederland.

Bouwspecialiteiten Schagen

Sjaak Beers is afkomstig uit Heerhugowaard en heeft een bouwkundige opleiding als achtergrond. Na die opleiding ging hij werken bij verschillende bouwbedrijven en begon in 1980 bij BIK Bouwproducten in Spanbroek, tegenwoordig JET BIK geheeten als onderdeel van de Duitse JET Group die sinds oktober 2018 in handen is van de Deense Velux Groep. BIK maakte (nog steeds trouwens) lichtkoepels.

Er werkten in Spanbroek 200 mensen en er was een polyester afdeling, waarvan Sjaak directeur was. Een grote verandering ontstond door het plotselinge overlijden van eigenaar Jaap Kuin. BIK werd overgenomen door een Engels bedrijf dat geen belangstelling had voor polyester. De betreffende afdeling werd eerst overgenomen door Ubbink, maar wat later besloten Sjaak en een collega (hoofd verkoop) om een eigen polyesterbedrijf te starten. Er moest nog wel iemand gezocht worden die de polyester verder verwerkte tot luifels, dakkapellen etc.

Medemblik: Zeldenrust 5

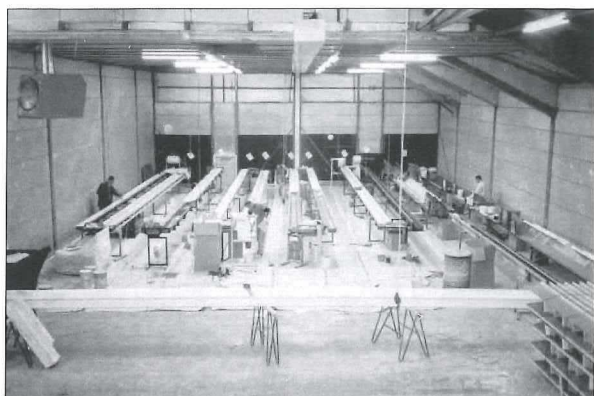
Afb. 7: Fabricage van dakgoten (2002).

Zo'n bedrijf werd gevonden in Schagen en de eigenaar ervan werd mede-eigenaar van de polyesterfabriek. Het geheel kreeg de naam Bouwspecialiteiten Schagen. We schrijven dan 1991-'92.

Het bedrijf in Schagen marcheerde crescendo tot dat...zich een ontploffing voordeed tijdens het schoonmaken van een spuitmachine met aceton. Wederopbouw lukte niet zo makkelijk, maar intussen was er druk vanuit de verzekering om de vrijgevallen gelden snel te investeren. Zodoende kwam Resicon in Medemblik in beeld en kon in mei 1995 ruimte worden gehuurd bij Theo Deen, die een gebouw met Milieuvergunning bezat. Op 10 oktober vond de daadwerkelijke verhuizing naar Medemblik plaats. Inmiddels was de mede-eigenaar uit Schagen uitgekocht.

Er vindt snelle groei plaats en al gauw wordt de productielocatie te klein. Aan de overkant werd een hal gekocht van Jacques Temmerman (achter de Krakei). Toen de Krakei stopte werd ook dat pand gekocht. Inmiddels waren er in 2000 wel 75 mensen werkzaam, waarvan 50 in Medemblik en 25 monteurs buitendienst die elders in het land woonden. Afzet vond zowel in Nederland als in Duitsland plaats. De productie geschiedde via de hand lay-up methode. Op internet vond ik hierover de volgende omschrijving: *Hand lay-up is een arbeidsintensieve techniek die gebruikt wordt voor unieke (geen seriematige) producten. Het glasvezelpakket brengen we laag voor laag handmatig aan. Met een kwast of roller bevochtigen we elke vezellaag met hars. Ontluchten is hierbij belangrijk, want luchtinluitsels verzwakken het eindproduct. Daarom verwijderen we die met speciale teflon rollers.*

Het is dus een ambachtelijke manier van werken, zonder machines. Het assortiment aan producten dat op deze wijze werd vervaardigd is enorm. Ik tel er 15 op de folder: van deurluifels via schoorsteenomkledingen en bergingsdaken naar speciale projecten. Zo'n speciaal project was bijv. de samenwerking met Gerard Manshanden bij de ontwikkeling van de vishevel. Sjaak heeft hiervoor heel wat berekeningen en producten voor gemaakt. Deze samenwerking werd niet doorgezet.

Afb.8: Fabricage van dakgoten (2002).

Afb.9: Luifel van de Pier van Scheveningen (1999).

Dan ontstaat ook in Medemblik, op Zeldenrust 7, in 2002 een grote brand.

Afb.10: Brand op Zeldenrust 7 (2002).

De perikelen rond de brand leverden uiteraard veel zorg, maar ze werden opgelost. De tijd verstreek en Sjaak ging nadenken over zijn opvolging. Zijn compagnon, die vanuit huis in Maarheeze het verkoopkantoor leidde, werd uitgekocht. De zoon van Sjaak werd hoofd verkoop. Enkele interne kandidaten voor een managementovername vielen af. En toen kwam....de kredietcrisis en de grote recessie in de bouw.

Tijdens een fietstocht in Duitsland besloot Sjaak om er eind 2008 mee te stoppen. Er werden geen nieuwe orders meer aangenomen. Veel personeel, zo'n 30 man, kon bij Rhea botenbouw aan de slag, die in het voormalige gebouw van Polymarin was gevestigd. De andere 20 vonden elders een plek. De hallen werden verkocht of tijdelijk verhuurd. Sjaak zijn zoon zit nog in de branche, maar heeft de productie uitbesteed aan enkele bedrijven die de mallen in bruikleen hebben gekregen.

Sjaak zelf bleef actief in de branche via het voorzitterschap van de Vereniging Kunststoffen Compagnen Nederland (VKCN). De vereniging is in 2000 opgericht en telde al spoedig 120 leden: productiebedrijven, leveranciers (bijvoorbeeld DSM) en kennisinstituten.

In 2016 is de VKCN omgedoopt in CompositesNL, die haar taakstelling als volgt omschrijft: *'behartigt de belangen van alle partijen in Nederland die betrokken zijn bij de ontwikkeling, fabricage, onderhoud en hergebruik van producten waarin composiet technologie een rol speelt. Dit doet CompositesNL door het gebruik van composiet producten te stimuleren, toepassing te vergroten en acceptatie te verbeteren. Composiet producten hebben een meerwaarde voor de maatschappij, zowel voor bedrijven, overheden en consumenten'*.

Sjaak is tot 2005 voorzitter gebleven en stopte toen omdat het op dat moment te druk voor hem werd. In 2010 is hij ook uit het bestuur gestapt omdat hij niet meer zelf een bedrijf leidde. Hij werd gevraagd om als adviseur Milieu en Regelgeving aan te blijven. Dat doet hij tot eind 2018. Daarna is deze taak, die steeds veeleisender werd, overgenomen door de specialisten van BMD Advies.

Afsluitend vraag ik Sjaak hoe hij op werkzame leven terugkijkt. Al met al kijkt hij er met een goed gevoel op terug. Hij is er trots op wanneer hij in Medemblik en ook op andere plekken in het land, de producten terugziet die destijds in de fabriek te Medemblik zijn vervaardigd.

Th. Klabbers, Plastic Industrie

Plasticindustrie Klabbers uit Zeist vervaardigde voornamelijk hulpstukken voor water, rioleringsafvoeren, elektriciteit, beregening, etc. Sinds april 1965 is er een nevenvestiging in Medemblik en wel in een gehuurd pandje op Uiverstraat 7, waarin voorheen een autospuiterij was gevestigd. Vervolgens wordt overwogen om het hele bedrijf naar Medemblik te verplaatsen, wat blijkt uit een voorstel van B&W aan de raad op 18 februari 1966. Daartoe heeft Klabbers het oog laten vallen op een perceel naast Bobé. Op 15 juni ligt er het voorstel van B&W tot verkoop van het perceel aan Klabbers. In het WFA-dossier vinden we nog een kostenbegroting van de nieuwbouw, gedateerd 30 december 1968.

De heer Klabbers kwam regelmatig in Rotterdam langs bij het bedrijf van een collega in de plastic industrie. In dat Rotterdamse bedrijf werkte onder meer Henk den Besten. Henk kwam uit Schiedam en was in 1953 als 14-jarige al van school gegaan om met werk op sleepboten in de Rotterdamse haven het gezinsinkomen aan te vullen. Dat liep uit op een loopbaan in de grote vaart als machinist op een stoomboot.

Zoals dat nu eenmaal gaat leerde Henk aan wal een leuk meisje kennen, Dien Notenboom geheten, met wie hij in 1961 trouwde. Zodoende kwam Henk in het genoemde industrieel bedrijf aan het werk. Hij heeft toen een gedegen opleiding gekregen in het werken met hydraulische plastic verwerkende machines; die opleiding kreeg hij in Duitsland.

Dit zette wel zoden aan de dijk, want Henk heeft in dat Rotterdamse bedrijf een nieuwe afdeling opgezet op het gebied van spuitgieten en het blazen van bochten. Klabbers zag het wel zitten in de kundige en doortastende Henk, en met name voor het bedrijf in Medemblik dat hij voor zijn zoon wilde opzetten. De laatste had zelf geen affiniteit met de plastic industrie.

Toen Henk naar Medemblik kwam is het bedrijf eerst verhuisd naar een houten gebouwtje aan de Graaf Florislaan, dat werd gedeeld met zwemschool Rozelaar en de kinderledikantenfabriek van Verduin. Henk heeft daar de plasticfabriek opgezet. Maar al spoedig bleek de locatie te klein en vond een verhuizing plaats naar een nieuwe fabriek op Overleek 10. De fabriek heeft daar erg goed gedraaid en had circa 25 mensen in dienst. Enkele namen zijn Rinus de Lange, die de producten naar de afnemers bracht; de gebroeders Boelens; Arie Haakman; Thijs de Ridder; Rinus Klompe; Jos de Vries; mevr. Ruigewaard (van Jan Ruigewaard); Piet Wiebering.

Directeur was Theo Klabbers en bedrijfsleider, zoals gezegd, Henk den Besten. De administratie werd gevoerd door Cor Wiercx en Doortje Moes. Doortje heeft deze namen doorgegeven; zij nam de administratieve werkzaamheden over van Marja Meester die ging trouwen. Henk heeft zich in deze tijd verder geschoold via een opleiding materialenkennis in Amsterdam.

Afb. 11: Personeelsfeest bij Klabbers, v.l.n.r. Jos de Vries, Ineke van der Gragt, Henk Moes en Doortje Moes (ca. 1990).

Na goede tijden kwamen ook mindere, mede veroorzaakt door onevenredig grote onttrekking van middelen aan het bedrijf. Er kwamen conflicten en Henk nam enige tijd afstand van het bedrijf. Via leningen van het Rijk kon het bedrijf toch voortgezet worden onder voorwaarde van wisseling in de directie en toewijzing van een commissaris namens het Rijk. Klabbers ging Plastic Industrie Medemblik herten en kwam in een holding. Deze holding omvatte een aantal noodlijdende bedrijven en had als doel de levensvatbare delen bij elkaar te voegen.

Henk kwam weer terug en op zijn verzoek werd ook iemand voor de verkoop aangetrokken. Hoewel het bedrijf nog een aantal jaren aardig gedraaid heeft, kwam de afzet toch onvoldoende tot ontwikkeling. Uiteindelijk heeft de bank het faillissement aangevraagd, ergens in de jaren '90 van de vorige eeuw.

John Stavenuiter kwam in 1977 in dienst en heeft drie jaar als hoofd bedrijfsbureau bij Polymarin gewerkt. Hij omschrijft Jan Bos als een visionair ondernemer. Polymarin maakte eind jaren '70 een behoorlijke diversiteit aan producten.

Afb. 12: Fabriekshal Klabbers (ca. 1992).

Henk heeft uit de boedel nog een machine overgehouden, die hij zelf had gemaakt. Daar heeft hij nog een aantal jaren, samen met Dien, productie mee gedraaid in het voormalige gebouw van Europese Hardmetaal aan de Randweg. Hij huurde de ruimte van Dick Vijn Transport. Ze maakten vloer- en elektrische buizen onder de naam HB Plastics. Toen hij stopte heeft hij het bedrijf verkocht aan de magazijnmeester van zijn belangrijkste afnemer, Polva uit Enkhuizen, en is het onder dezelfde naam verder gegaan in Nibbixwoud.

Na zijn werkzame periode heeft Henk weer zijn sleepboot avontuur opgepakt. Hij kocht een monument uit 1905 en heeft daar 14 jaar met Dien op gewoond en gevaren door Nederland, België, Duitsland... Hij heeft, vaak op uitnodiging, de boot in allerlei havens tentoongesteld. Dat bracht hem op het idee om de Stichting Monumentale Bedrijfsvaartuigen Medemblik op te richten, in samenwerking met andere musea. Doordat hij geen eigen plek in de Westervaren kon krijgen, lukte het echter niet om sponsors te vinden. Hij moest er daardoor teveel eigen geld in stoppen en is ermee gestopt. De boot is verkocht en Henk is met Dien, die inmiddels is overleden, weer aan wal gaan wonen.

Polymarin Composites

Polymarin is rond 1973 naar Medemblik gekomen. Het bedrijf is opgericht in Heerhugowaard door Jan Bos.

Zo bouwde het mallen en casco's voor jachten; onder meer voor Conyplex en de eerste mal voor het bekende zeilbootmerk 'Bavaria'. Ook heeft Polymarin jarenlang een bouw pakket bootje in het assortiment gehad. Dat kon wel een succesnummer worden genoemd, aldus José Zwier, directiesecretaresse van 1977 tot 1989. Polymarin heeft met die boot, de Pionier 930 die is ontworpen door Van de Stadt, ook jarenlang op de Hiswa gestaan.

Het productenpalet betrof verder verstelbare vloeren voor zwembaden, inclusief de eindmontage (een belangrijke 'cash cow' volgens Stavenuiter); vliegtuigonderdelen voor Fokker (wat voor het personeel destijds te hoog was gegrepen, waardoor er relatief veel werd afgekeurd); rotorbladen voor windmolens (onder meer die voor de eerste Ambteenaar) de grote passie van Bos.

José Zwier kan zich nog herinneren dat Polymarin, na het Olympisch succes van Stefan van den Berg, in samenwerking met Stefan, gestart is met de ontwikkeling van een tweeling-surfplank. Dit is echter nooit een succes geworden, maar het was wel een heel leuk project en een uitdaging voor het ontwerp-team. John Stavenuiter noemt nog als interessante opdracht de vervaardiging van de dekken en de opbouw van mijnenvegers voor de marine, als subcontractor van Van der Giessen-De Noord. Subsidie werd daarbij verkregen voor de bouw van een tweede loods, die later is afgebrand.

Voor het werk waren overigens geen Nederlanders te vinden, waardoor uiteindelijk het meeste door Engelsen is gedaan. Ook interessant was de opdracht voor de bouw van de neuskoepel en beschermkap voor de Arianeraket.

Eerst werden de bedrijfsactiviteit en het onroerend goed in Oosterhout verkocht. De focus kwam te liggen bij de productie in Medemblik van rotorbladen en matrijzen voor de fabricage van rotorbladen voor wind- en getijdeturbinen.

Afb. 13: Pionier 930, geproduceerd door Polymarin.

Bovengenoemde ontwikkelingen hebben Polymarin als interessante overnamepartner op de kaart gezet en in 1990 neemt de Koninklijke Maatschappij De Schelde het bedrijf over van Jan Bos. Er werkten toen 40 mensen (Provinciale Zeeuwse Courant, 31 oktober 1990). In een bericht uit 1998 op de website van het Reformatorisch Dagblad lezen we echter dat kunststoffendochter Polymarin 2,5 miljoen gulden verlies lijdt. Dat verlies blijkt in 1999 weer te zijn weggewerkt, maar in 2000 is het plan om Polymarin te verkopen aan Zeeland Wind Technology (ZWT). Er zou onvoldoende synergie zijn met de andere onderdelen van De Schelde.

Er is inmiddels ook een vestiging in Oosterhout en in totaal werken er 80 mensen (Provinciale Zeeuwse Courant, 17 februari 2000). Medio 2002 zijn er drie aandeelhouders: ZWT, een vehikel van dhr. Hagen en een administratiekantoor vertegenwoordigd door dhr. Visser. Op dat moment wordt Nico Bolleman aangetrokken om een herstructurering door te voeren. Hij heeft een zeer brede achtergrond in nucleaire technologie, verpakkingsindustrie, windenergie, etc., manager in rollen als Research & Development, productiedirecteur, algemeen directeur.

Voorafgaand aan die herstructurering was al een deel van de productie overgebracht naar Oosterhout. Bij de herstructurering zelf ging het er om van negen product-markt combinaties (allen verliesgevend) terug te gaan naar één (rotorbladen met een potentie) en zoveel als mogelijk de overige activiteiten te verkopen of snel te beëindigen.

Naast Engelsen werkten er inmiddels ook Medemblikkers en mensen uit de regio Noord-Holland. Nico Bolleman noemt De Groot als lokale medewerker, die zeer goed op de hoogte was. Na de brand van 2005 in het pand aan de Nijverheidsweg werd de productie van Medemblik stopgezet en overgebracht naar Hoorn (bladen tot 30 meter), terwijl de productie van bladen tot 50 meter werd opgestart in de Eemshaven.

Nico Bolleman is zelf niet meer aan het werk gegaan in Hoorn. In een artikel in Management Team van 19 februari 2008 staat dat hij in 2004 met Gerry van de Sluis, Emergya Wind Technologies heeft opgericht. Dit bedrijf kan gezien worden als een gedeeltelijke doorstart van de windmolenbouwer Lagerweij uit Barneveld. EWT laat stukjes van de molens over de hele wereld bouwen. In de Lagerweijboedel zat ook een converteerbare obligatielening aan Polymarin. Door die in aandelen om te zetten had EWT een eigen wiekenbouwer. Auke Wiersma, operationsmanager, produceerde in Hoorn circa honderd sets (van drie wieken) per jaar.

Helaas duurt dat niet zo lang. Op 3 juli 2009 verschijnt het volgende bericht:

Windmolenwiekenproducent Polymarin in de Eemshaven in Groningen, is failliet. De 58 werknemers in de Eemshaven zijn ontslagen. Het bedrijf heeft het hoofdkantoor in het Noord-Hollandse Hoorn. Daar staan 20 mensen op straat. Het bedrijf produceert rotorbladen voor windturbinen. (www.hoornngids.nl).

EWT bestaat nog steeds en opereert wereldwijd. In de Supervisory Board vinden we bekende namen als Rijkman Groenink (voorzitter) en Maurits van Oranje. Nico Bolleman is nog actief via het herontwikkelingsbedrijf Business Creation en met name bij offshore windmolenparken via Blue H Engineering.

KD Polyesterbouw

Jos Deen volgde na de lagere school de opleidingen mavo en havo. Hij wist niet echt wat hij verder wilde, alleen wel dat hij niet lang wilde wachten met trouwen. De stap in het bedrijf van zijn vader lag in deze situatie tamelijk voor de hand. Na enkele jaren begon hij zich echter af te vragen of hier wel zijn toekomst lag. Hij kon het niet goed vinden met de bedrijfsleider en aangezien zijn vader nog jong was, lag eventuele opvolging nog lang niet in het verschiet. Met zijn oom Klaus Kalliski, ook bij Resicon werkzaam, besluit hij in 1981 voor zichzelf te beginnen. In eerste instantie werd aan de Dissel een pand gehuurd van Gerard Noor. Na vijf jaar werd een eigen pand neergezet op Dissel 13.

Vader Theo was er niet blij mee, maar het scheelde natuurlijk wel dat ze geen directe concurrenten werden. Resicon maakte zijn producten namelijk via glas/hars spuiten. Het bedrijf van Jos en Klaus, KD Polyesterbouw geheten, ging de hand lay-up methode hanteren. Jos en Klaus gingen zich in eerste instantie richten op het vervaardigen van onderdelen voor caravans. Hun eerste grote klant was de bekende producent van vouwcaravans Paradiso. Die was net haar leverancier van onderdelen kwijtgeraakt en KD mocht proberen het over te nemen. Dat lukte uitstekend en naderhand vernamen ze van de eigenaren van Paradiso dat de kwaliteit die Jos en Klaus leverden ver uitstak boven wat andere potentiële aanbieders konden leveren.

(Terzijde: Paradiso is in 2001 failliet gegaan, maar in 2013 door enthousiaste ondernemers weer nieuw leven ingeblazen).

Al heel snel, in 1982, komt er een nieuw product bij: wedstrijdboten in de 470 klasse. KD wordt benaderd door John Stavenuiter, opgegroeid in Heemskerk maar via het zeilen in Medemblik (heeft veel zeilbare dagen waarop je kunt trainen!) terecht gekomen en daar inmiddels ook woonachtig. Hij is scheepsbouwkundig ingenieur en zeilt in de Olympische 470-klasse. John heeft ideeën over een verbeterd concept voor de 470-boot. Hij was bezig met een bedrijfje in België, maar de samenwerking liep niet.

John kende KD van enkele reparatieklusjes en vroeg op een gegeven moment aan Jos: "Willen jullie niet een paar 470-ers maken?". John zou vijf klanten aanbrenge, die ieder f 1.000,- zouden aanbetalen voor de overname van een mal van de firma Dehler, die vijf jaar eerder was gestopt met de 470, maar de mal had bewaard.

(Terzijde: bij deze productiewijze wordt eerst een model gemaakt, vaak van hout, en om het model heen wordt dan via polyesterlaagjes de mal gemaakt. De uiteindelijke producten, zoals romp en dek, ontstaan door de mal eerst met was te behandelen, waarop de gelcoat (kleurlaag) kan worden aangebracht om dan weer dikte op te bouwen door laagjes van glasvezel en polyester aan te brengen. Als dat goed verloopt kan het product na het uitharden uit de mal worden gelost-/trokken).

De mal van Dehler, waar we het over hadden, wordt opgehaald en een eerste 470-wedstrijdboot gebouwd. Met die boot doet John vervolgens mee aan een internationale zeilweek in Cannes en...eindigt op de 1e plaats!

Het balletje gaat nu rollen. Vanuit de hele wereld komen de opdrachten binnen. De 470-ers uit Medemblik steken mijlen ver uit boven wat verder te krijgen is op de markt. John Stavenuiter zet zo wél de sportieve concurrentie tegen zichzelf in het zadel (een verwijt van de zeilbond), maar zakelijk gezien staat daar tegenover dat hij ook meedeelt in de winst. Zijn vrouw (Henneke) zorgt er bovendien voor, dat de boten compleet worden afgeleverd met beslag en desgewenst ook met mast, zeilen en wat dies meer zij. Zo wordt zijn bestaan als zeiler bekostigd. John is eigenlijk een soort vertegenwoordiger voor KD in de internationale zeilwereld waarin hij zich beweegt.

De Olympische Spelen van 1984 in Los Angeles verlopen zeer succesvol voor KD. De 470-klasse kent 30 deelnemers, waarvan 6 met de KD-boten varen. De KD-ers worden: 1^e (Spanje), 3^e, 4^e, 7^e, 9^e en 15^e. Een geweldig succes, waarover Jos met trots verhaalt. John zelf wordt negende en dat valt tegen gezien de nummer-1-positie op de world-ranking list, die hij toen voor het tweede jaar bekleedde.

Oorzaak is een protest tegen de specificaties van zijn boot (achteraf onterecht) waardoor hij met een oudere reserveboot moest varen. Er ontstond zelfs een levertijd van een jaar voor de KD-boten en een handel in bouwnummers! In 1988 wordt bij de Olympische Spelen in Spanje door een Frans team wederom een 1e plaats behaald met een 470-er van KD.

Afb. 14: John Stavenuiter in een KD boot tijdens zeilwedstrijden in 470-klasse te Cannes (1984).

Wat verklaart nu het succes van de KD-boot? John noemt een aantal factoren. De mallen van Dehler bezaten al een snelle vorm; het slimme constructieplan zorgde voor een hogere stijfheid/vormvastheid; de beste materialen werden toegepast; gebruik werd gemaakt van de kennis van Polymarin, dat onderdelen maakt voor Fokker en waar John had gewerkt; het verwarmen van de boot in een oven, om het polyester beter te laten uitharden, was nieuw in de botenbouw. Alles goed en wel, maar na 1988 werd het wat rustiger met het bouwen van wedstrijdboten. De concurrentie ging de sterke punten van de KD-boot kopiëren. De productie die overbleef werd te klein en te bewerkelijk om in de lucht te houden.

Inmiddels was de afzet op het gebied van de automotive flink gegroeid. Het betrof bijv. vrachtwagenkappen en vooral onderdelen, kapjes en schotjes, voor kleine vrachtwagentjes met een zogeheten 'grijs kenteken'. Ook werden enkele sloepen gemaakt. Er werd verhuisd naar de overkant, Dissel 13, en daar werd ook nog bijgebouwd. Het personeelsbestand ging omhoog van 8 à 10 man in 1986 tot wel 25 man in 1989. Nog steeds werd gewerkt via de arbeidsintensieve hand lay-up methode.

In 2001 hield Jos het voor gezien en verkocht zijn aandeel aan Belder Prefab in Wieringerwerf. Vervolgens kwam het bedrijf in handen van accountantskantoor Jos Veldhuis in Oosterblokker. In de crisistijd ging het failliet en is overgedaan aan Fish-Flow Innovations. Voor dit bedrijf van Gerard Manshanden, werden inmiddels al componenten vervaardigd. Jos Deen zelf is verder gegaan als freelancer op het gebied van polyesterbouw.

Rhea Polyesterverwerking

Hierboven zagen we, dat de locatie aan Nijverheidsweg 7 leeg kwam te staan na de brand in 2005. Vervolgens heeft Rhea Botenbouw er enkele jaren in gezeten. Dit bedrijf zat oorspronkelijk in Hoorn, zoals blijkt uit onderstaande tekst die ik vond op internet, (<http://www.meervalstudiegroep.com/GipsyV480.html>):

Rhea Boten Bouw uit Hoorn kwam met twee polyester visboten op de markt, die speciaal bedoeld zijn voor de verticaalvisserij: de Gipsy 430 en de V 430. Omdat Rhea-directeur André Overmars kan toveren met polyester, maar geen sjoege heeft van verticaalvissen, werden verschillende roofvisspecialisten bij de ontwikkeling betrokken. Deze mannen gaven duidelijk aan dat de bank, achterin het proefmodel, voor het populaire backtrollen in de weg stond. Resoluut kortte André Overmars de bank in, om beenruimte te creëren. Ook op andere punten willigde Rhea de wensen van de sportvissers in.

Het resultaat waren twee keurige visboten die perfect geschikt zijn voor de verticaal visserij (met aas recht onder de dobber vissen, SP). Van polyester.

In 2003 bracht Rhea het grotere broertje van de Gipsy V 430 op de markt: de Gipsy V 480.

Toen het bedrijf zich in Medemblik vestigde is het omgedoopt tot Rhea Polyesterverwerking. Een belangrijke opdracht werd verkregen voor de bouw van marineschepen, die in Nigeria inspecties zouden verrichten bij de olieleidingen. Helaas werd de tweede serie boten niet afgenomen hetgeen in 2009 tot het faillissement van het bedrijf leidde (informatie Sjaak Beers). Toch heeft kennelijk een doorstart plaatsgevonden. Immers op internet kwam ik Rhea Composites te Franeker tegen met een vergelijkbaar productengamma, inclusief de Gipsy visboot!

Polux

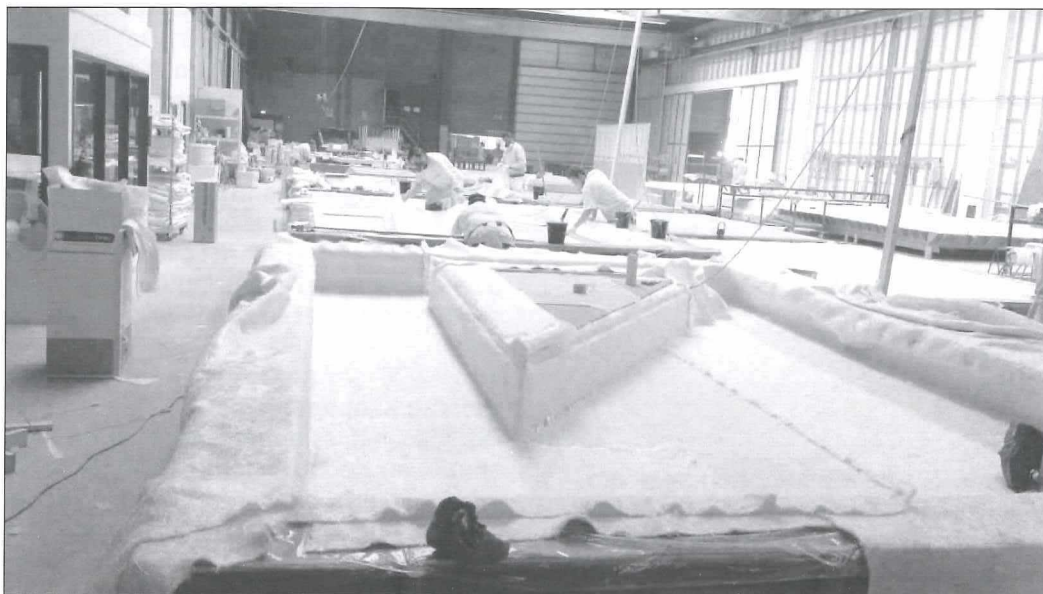
Polux werd in 2004 opgericht in Enkhuizen door René Valk, Mario Vertelman en Jack Smit. In 1984 is Jack, die de informatie over Polux heeft verstrekt, begonnen als werkvoorbereider bij BIK Bouwproducten, toen nog onder directie van Jaap Kuin. Hij deed daar de eerste ervaringen op met composieten, vezel versterkte kunststoffen: lichtkoepels, dakkapellen en deurluifels. Hijzelf, René Valk en Mario Vertelman waren, voorafgaand aan de oprichting van Polux BV, werkzaam bij respectievelijk Bouwspecialiteiten Schagen BV en Elan Polyester (v.h. Resicon).

Polux specialiseerde zich bij de oprichting in het maken van eenvoudige bouwproducten, zoals dakgoten, windveren en luifels. René Valk hield zich daarbij bezig met technische ontwikkeling en projectbegeleiding. Mario Vertelman leidde de fabriek en ontwikkelde de nieuwe productietechnieken en Jack Smit, met een achtergrond in bouwkunde, hield zich vooral bezig met marketing en sales. Vanaf 2008 ontwikkelde het bedrijf nieuwe productietechnieken waarmee ook complexe bouwelementen gemaakt konden worden zoals complete gevels. Werknemers van het eerste uur waren, naast Jack Smit, René Valk en Mario Vertelman: Arjen Vijn, Jeroen Maas, Hans Valk, Diane Roozendaal en Stefan Smit.

Medio 2009 verhuisde Polux naar Medemblik, Nijverheidsweg 7. Dat pand stond al enige tijd leeg toen Polux het kocht en gaf de indruk dat het inderhaast was leeggehaald. Er was veel 'afvalmateriaal' achtergelaten en er moest eerst grondig opgeruimd, schoongemaakt en verbouwd worden, alvorens het in gebruik genomen kon worden. Dat gold zeker ook voor de verbrande hallen aan de achterzijde van het pand. Het zag er daardoor niet zo mooi uit. Daar stond als groot voordeel voor Polux tegenover dat de hal groot en hoog was en toegerust met bovenloopkranen. Dit kwam de productie van grote en complexe gevelelementen zeer ten goede.

In 2010 startte Polux met de ontwikkeling van de grootste en meest complexe composiet gevel van Europa: het Stadskantoor Utrecht.

Deze opdracht is na veel problemen tussen aannemer en gevelbouwer uiteindelijk alsnog door Polux geproduceerd en geleverd. De eerder uitgekozen producent/gevelbouwer bleek niet te kunnen waarmaken wat hij had beloofd. De problematiek tussen aannemer en gevelbouwer was op dat moment dusdanig ernstig van aard dat Polux daar uiteindelijk slachtoffer van is geworden en in 2014 zelfs faillissement heeft moeten aanvragen. Door de crisis in de bouw was geen van de belanghebbenden bereid om het bedrijf in afgeslankte vorm door te laten gaan. Op dat moment werkten er ca.120 medewerkers in twee vestigingen: Medemblik (90) en Enkhuizen (30).

Afb. 15: Werk aan de gevel voor het Stadskantoor Utrecht.

Een aantal oud Polux-werknemers heeft zich na het faillissement aangesloten bij Flexipol en van dat bedrijf een nieuwe technologisch innovatieve onderneming gemaakt. Flexipol wordt geleid door Stefan Smit, die dit bedrijf had opgericht. Het hield zich, voorafgaand aan het faillissement van Polux, voornamelijk bezig met het via een website belevaren van de particuliere markt. Vanaf 2014 is Flexipol ook gaan produceren en zodoende kon de specialistische composiet expertise van Polux behouden blijven, aldus Jack. En daardoor kon de markt bediend worden op een technisch gelijkwaardig niveau. De concurrentie was niet in staat de technische complexe projecten, zoals composiet gevels, over te nemen van Polux en te produceren naar de kwaliteitsmaatstaven die vastgelegd worden in dit soort opdrachten. Flexipol kon in die behoefte voorzien en doet dat tot op de dag van vandaag nog steeds.

Jack Smit is op dit moment werkzaam als ondernemerscoach en bedrijfstrainer (NLProfiling). René Valk is werkzaam bij Flexipol als projectleider en technisch specialist. Mario Vertelman heeft na een aantal jaren werkzaam te zijn geweest bij Flexipol als bedrijfsleider, gekozen voor een nieuwe richting buiten de composiet industrie.

Ee-pol

Ee-pol is opgericht 31 mei 2007 te Kreileroord. Het behoort volgens de indeling van de Kamer van Koophandel tot de categorie 'Vervaardiging van overige producten van kunststof'. Oprichter Erik Kuipers heeft bij Jos Deen gewerkt. Hij ging voor zichzelf beginnen als glazenwasser en stapte vervolgens over op montagewerk. Jos besteedde werk bij hem uit en droeg een klant over. Erwin van der Linden kwam later bij, terwijl Erik alweer tien jaar weg is bij Ee-pol.

Sjaak Pronk
Medemblik, maart 2019

Geraadpleegde bronnen

WFA-Westfries Archief, Hoorn: GBM-Gemeentebestuur, Medemblik 1933-1980, diverse inventarisnummers.

Knipselarchief mevr. Deen.

Leidsch Dagblad, 7 januari 2000.

Een uitgebreid notenapparaat kan worden geraadpleegd in de bibliotheek van de Oudheidkundige Vereniging "Medenblick".

Herkomst afbeeldingen:

OKV "Medenblick": 1.

NHD: 2, 6.

Mevr. Deen: 3, 5.

Roos Aldershoff: 4.

Sjaak Beers: 7-10.

Doortje Moes: 11.

Henk den Besten: 12.

Website Van de Stadt: 13.

John Stavenuiter: 14.

Jack Smit: 15.